18/09/2020

О. Гојко Перовић: Пресудила Божија воља

Премијер Црне Горе, Душко Марковић је, у свом говору непосредно пред изборе, изјавио да никад више, након 30. августа и убедљиве победе ДПС-а, у Црној Гори за СПЦ неће бити исто. „Српска православна црква и њени свештеници ће се вратити у манастире и цркве. Неће их бити више у политичким поворкама“, рекао је, између осталог, додавши да ће оне „који желе да сахране Црну Гору“ вратити њиховим кућама, одакле су дошли.

Ако не дође до крајње неочекиваног политичког прелетања, пре ће бити да за ДПС тј. за челне људе Црне Горе, после 30. августа и 30 година, више ништа неће бити исто

Улога Митрополије црногорско-приморске у рушењу режима Мила Ђукановића тема је о којој се много говори – једни славе Цркву и њене представнике, владике и свештенство, који су успели да избегну политизацију, иако су овога пута били увучени у сферу политичког и који су, током претходних месеци, у највећем броју случајева, показали ретко виђену одмереност и достојанствен начин отпора.

С друге стране, немали број представника грађанске опције у региону, прорежимски таблоиди из Србије, десничарски портали су, такорећи, удружени у критици Цркве и ту се неретко не бирају речи.

Са свештеником Гојком Перовићем, ректором Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу, разговарамо о протеклима изборима у Црној Гори, о улози Митрополије, о поменутим критикама, о односу Цркве и државе и односу националног и верског, о идентитетима и будућности Црне Горе. Отац Гојко Перовић је био хваљен као глас разума, као неко је позивао на праштање и помирење. Они који га познају кажу да живи оно што говори.

ВРЕМЕ: Шта мислите да је било пресудно да 30. августа толики број људи изађе да гласа и да, судећи до сада, дође до промене власти? Шта се све преломило у људима?

Историја је један неописив сплет Божије воље и људских настојања. Зато, ако кажем да је пресудила Божија воља – нећу погријешити. А ако кажем да је Господ чуо „вику народа“, да је услишио „молитве људи“, и да је погледао на то што се народ ујединио око неких битних вриједности – нећу противрјечити овој претходној истини. У црногорском друштву се и раније могла констатовати општа потреба грађана да промијене власт. Али недостајао је неки покретачки фактор, нешто што би толике људе мотивисало да ту промјену власти схвате као заједнички посао.

Уједињење људи, без обзира на њихову националну или вјерску припадност, око битних вриједности. То је пресудило.

ВРЕМЕ: Како Ви видите улогу Митрополије црногорско-приморске у паду режима Мила Ђукановића?
Положај Цркве у односу на неограничену земаљску власт једног човјека или групе људи – та тема је помогла да се ствари разбистре.

С једне стране, скоро да више нијесмо имали аргумент који би људима на власти сугерисао њихову пролазност, ограниченост. Све су, годинама, завршавали и контролисали – што у малобројном црногорском грађанству и није било тако тешко –, а будући да, већином, нијесу људи који разумију Божије постојање, претпостављам да их ништа није могло спријечити да себи и својој власти, макар подсвјесно, припишу божанска својства. Својства непролазног и вјечитог. Зато су, вјерујем, тако лако посегли да тему односа Цркве и државе, ријеше на начин како су рјешавали питање демократије, медија, приватизације и економије. А то значи: једнострано и некомпетентно. И ту су сами себи направили проблем који нијесу могли да ријеше.

С друге стране, актуелни Закон о слободи вјероисповјести је до те мјере контрадикторан, концептуално лош и у сукобу са овдашњим Уставом и другим важећим законима, да су временом, не само свештеници и вјерници, него и остали фактори грађанства, схватили, препознали да је питање тог законског текста исто што и питање одбране владавине права и људских слобода, а не само питање одбране Цркве. Једна жена из НВО сектора, која персонално не припада јавном црквеном животу, још у фебруару је рекла да у Црној Гори „више нема правника који је у стању да брани ваљаност овог Закона“. Та њена реченица сликовито говори колико је ово питање било покретач општег грађанског јединства.

И да додам: Црква се није борила против закона као таквог. Напротив, ми имамо дугогодишњу историју нашег гласног и јасног позивања на то да се област уређења односа између Цркве и државе цивилизовано уреди. Устали смо против анахроног и антиуставног покушаја одлазеће власти да путем овако лошег закона, ствара некакву „државну цркву“. Такав наум је анти-цивилизацијски и због тога је био, такав какав је, удар у темељ државе Црне Горе. То су људи препознали и томе су се супротставили.

ВРЕМЕ: Пре неколико дана, у једном интервјуу новинарка Вас је питала да ли професор Здравко Кривокапић може бити помиритељ црногорског друштва. Ви сте одговорили да: „Управо излазимо из приче да од једног човека све зависи. Управо се разилазимо са том причом без свађе и туче и имамо прелаз у ново доба, када се у Бога надам да просперитет Црне Горе неће зависити

од било ког појединца“. Који су узроци, које су последице и како ту потребу за политичарем који ће бити спасилац (и спасити нас од претходног спасиоца), за Вођом, веома живу у нашима друштвима, преобразити у неки зрелији однос према држави?
Друштвени процеси морају имати своје лидере и ту не видим ништа спорно. Све наводи на потребу за неким формалним руководиоцем, али и за неким који ће свој идеал и своје Богом дане дарове, ставити испред заједнице, као неку бакљу у тами, или путоказ на путу.

Оно што је сасвим јасно да моћ и компетенције било ког појединца треба ограничити, како ради општег добра, тако и ради наше менталитетске склоности да стварамо „господара“. Вјерујем да је пред нама дуг, тежак али могућ процес едукације и еманципације у погледу навикавања на чињеницу да ће нам најбољи господар бити уређена и секуларна држава, владавина права и поштовање људских слобода. Такву ће државу Бог благословити и у њој онда никоме неће бити тијесно.

Ако наша генерација доживи да су макар изливени темељи за једну бољу и уређенију Црну Гору, сматраћу и осјећаћу се као да шетам пространим ходницима будуће палате.

ВРЕМЕ: Немали број представника који се сматрају грађанском опцијом, из целог региона, изражава велику зебњу и чак жалост због тога што је Мило Ђукановић изгубио, и што Црна Гора, како понављају, скреће са европског пута. Један од главних аргумената у прилог њихове туробне визије црногорске будућности је утицај и улога СПЦ у Црној Гори. Како бисте одговорили на њихове страхове, али и мноштво различитих оптужби које стижу? И шта сматрате да је разлог баш таквих реакција?
Вјерујем да је већина таквих коментара посљедица неупућености људи из других држава у црногорску стварност. Мада не одбацујем могућност да су нечије предрасуде сузиле видике па људи, све и да хоће, не умију да сагледају тему у њеној свеукупности.

Јер, каква је то „грађанска опција“ која једној политичкој партији, или једној идеолошкој опцији приписује монопол над европским процесима? Какав је то „једнопартијски“ а европски пут? Каква је то „вјечна Црна Гора“, ако она зависи од власти једног човјека? То је пуно нелогичности.

Управо је ова и оваква, мирна и од великог броја грађана подржана, дакле легитимна смјена власти, једна оздрављујућа инјекција демократије у организам црногорске државности, па самим тим и наставка њеног европског

пута.

А кад смо код европских вриједности – нигдје у Европи, у цивилизованом свијету, нећете наћи такав одијум према Цркви и према религији, какав сте могли срести у медијима и пропаганди одлазећег режима. Они су, велика већина њих, у својим главама остали прави „непрскани“ бољшевици, а представљали су се као демократе и европејци. И шта смо имали? Током дугих преговора око овог Закона, који су се одвијали у троуглу ЕУ – држава ЦГ – Црква, ми смо се боље и лакше разумјевали са представницима европских институција него са овдашњим режимом. Понашање Цркве је било европскије и демократскије (говорим о форми наших протеста и о нашем инсистирању на дијалогу) него понашање режима…

Зато поручујем свим „невјерним Томама“ да Црква по свом унутрашњем бићу и по својим намјерама, јесте партнер држави, да на начелима секуларног друштва и владавине права, заједнички постижемо оне вриједности које данас имају рецимо Грчка, Румунија, Бугарска – земље са доминатном историјском и друштвеном улогом Православне Цркве. А да не говорим о државама Западне Европе, којима битна улога римокатоличке или протестантске цркве није сметала да управо изграде стандарде којима ми овдје тежимо.

ВРЕМЕ: Шта је добра мера суживота Цркве и државе?
Добра мјера је изградња секуларног друштва. Друштва у ком се Црква неће прогањати нити ће се на било који начин ограничавати њен рад, али и друштва у ком Црква неће стварати било какав облик средњовјековне теократије. Дакле, јасна институционална, организациона одвојеност Цркве и државе, али и велики простор за међусобну равноправну сарадњу, на добро заједнице и појединаца.

ВРЕМЕ: Сматрате ли да је СПЦ у прошлости ту добру меру прелазила?
Прошлост односа државе и Цркве представља једну историју трагања за том мјером. И гледајући у ту прошлост морам констатовати да смо ту мјеру, често је не видјевши, сви прелазили. Како Црква, тако и држава. За већину тих случајева могу да нађем оправдање, и да кажем да се то збивало по сили прилика, а не зато што је неко из Цркве тако хтио. Сада мислим, ако нам Бог да мир и стабилност, немамо изговора, ни свештеници ни политичари да дријемамо и да оставимо изградњу уређених односа генерацијама иза нас. Не. То је управо наш посао, нас садашњих.

ВРЕМЕ: И уопште, како видите однос националног и хришћанског,

православног?
Од кад је свијета и вијека, људи, појединци и народи, носили су у себи неки „вишак“ идентитета. Односно, свјесне појединце и просвећене народе никада не можете свести на само један идентитет. И у томе не видим ништа лоше. Нека то тако буде и даље… Људи имају свој социјални, полни, етнички, културни, навијачки и не знам какав све не – идентитет.

Оно што Црква има потребу да поручи јесте сљедеће: Сви су ти идентитети пролазни и ми, као зрели људи и народи, морамо да гледамо у оно непролазно људско достојанство вјечног живота. Онога живота који нас све тек чека. Парадоксално, он још није дошао, али га ми, на неки начин већ изграђујемо у себи. Попут оног прикупљања докумената за визу која нам треба да бисмо, рецимо, са Цетиња пошли у Америку.

Ја се не одричем Црне Горе, ни мог матерњег језика, ни њене историје, ако запнем, неких мјесец дана, интензивно да прикупљам документе, комуницирам са амбасадом, вјежбам свој енглески и чиним све што ми треба и што је дозвољено како бих посјетио Америку. Е видите, амбасада будућег Небеског царства је Црква. У њој нема пуно тога што има или што ће бити у будућем царству, али кроз њу се мора проћи да бисмо стигли тамо. Тако вјерујем.

Ето тако и овдје и данас, хришћански идентитет је онај кога сада његујемо не поништавајући друге наше идентитете, али опет са свјешћу да ће нам у будућности само он требати, јер у Небеском царству „нити се жене нити удају“ нити тамо има „роба ни слободњака“ па ни „Грка ни Јеврејина“.

ВРЕМЕ: Шта чека Црну Гору односно њене грађане сада? Како би требало да изгледа рад на превазилажењу дубоке подељености у друштву? Шта је у томе улога Цркви и верских заједница?
Чини ми се да смо у добром дијелу одговорили на ово питање. Формално – правно, Црква чека доношење новог и правог Закона о слободи вјероисповјести, а врло вјероватно и исправљање претходне неправде да држава Црна Гора само са нама није имала потписан уговор о међусобној сарадњи, што је једна цивилизацијска европска тековина потребна обијема странама.

Кад су у питању бројне подјеле, у духу мог одговора на питање прије овог, Црква мора настојати да више буде Црква Христова, а мање неки друштвено-политички фактор. Говорим дакле о односима „више и мање“ а не о искључивостима. Управо је вријеме за нама показало да је друштвена и

политичка улога Цркве велика и неизбјежна, али то није њена примарна преокупација.

Ако будемо прави људи, па самим тим и прави свештеници и хришћани, онда ће свјетлост лица Христовог љепше сијати и са наших лица. Онда, ако Бог да, нећемо једни у другима видјети искључиво конкуренте и непријатеље, нити ћемо бити „вуци“ једни другима, како је говорио Хобс, него „браћа“ – на шта нас је позвао Христос.

Преузето са ИН4С

mitropolija.com